

Spodrsnil je v noči na ledu in obležal mrtev. Domači mesar Martin Šiker iz Radvanja pri Mariboru se je vračal dne 14. t. m. v noči od kolin na Teznu proti domu. Ko je hotel preko malega potoka, mu je spodrsnilo na ledu, udaril je z glavo po ledu, omedlel in našli so ga zmrznjenega.

Pod vlak se je vrgel dne 15. t. m. na večer 50letni posestnik Anton Laufer iz Čirknice pri Št. Ilju v Slov. goricah. Vlak je nesrečnemu samomorilcu odrezal glavo.

Z nožem skozi hrbet do pljuč. Tri Kralje so prepevali po Dravskem polju trije odrasli možakarji. Ob zaključku obhoda so se napili in pri delitvi drobiža so se sprli med seboj. Janez Lenard je zabodel Simona Predikako z nožem v hrbet do pljuč.

Nesreča pri podiranju drevja. Viničar Franc Kolednik pri Sv. Barbari v Halozah je podiral drevje. Bukev je padla nanj, mu zlomila obe nogi in ga še notranje hudo poškodovale.

Požar uničil skedenj. Dne 11. januarja krog polnoči je uničil od zlobne roke podtaknjen požar skedenj posestnika Ivana Pušenjaka v Cezanjevcih pri Ljutomeru. S skednjem vred je zgorela živinjska prehrana, vozovi ter kmetijski stroji in znaša škoda 30.000 Din.

Bojni pohod proti ciganskemu taboru. V gozdu na Turškem vrhu v Halozah so se utaborili cigani iz Hrvatske in ogrožali s tatvinami in nasilnostmi cele Haloze. Ko so se pa lotili cigani na cesti treh voznikov, so slednjim priskočili na vpitje na pomoč sosedje iz bližine in prepadli napadalce. O dogodku obveščeno orožništvo se je lotilo ciganskega tabora v spremstvu kmetijskih fantov ter mož, ki so komaj ugnali dobro oboroženo tolpo in jo odvedli zvezano v zapore v Ptuj.

Ogenj v trgovini. Iz nepojasnjene vzroka je izbruhnil 8. tega meseca v noči ogenj v trgovini Marije Vreg v Leskovcu pri Ptuj. Požar se ni mogel prav razviti, ker je bila trgovina zaprta, a vendar je povročil 8000 Din škode.

Na srečo zgrešeni strel. Dne 14. januarja zjutraj se je podal posestnik Franc Florjan iz Kaple na vlak v Št. Peter v Savinjski dolini. Na cesti ga je napadel neznanec s samokresom in ga pozval na stoj. Napadeni se je spustil v tek in neznanec je oddal na bežečega več strel, ki so na srečo zgrešili cilj. Zadevo preiskujejo orožniki.

Ustrelil ženo in otroka. V Zagoricih pri Bledu je ustrelil v noči 36 letni inženjer in lesni trgovec Vladimir Klimec: ženo, 7 letnega sinka in nazadnje še samega sebe. Ko so odprli drugo jutro stanovanje nasilnim potom, so našli celo družino s prestreljenimi lobanjami.

Dva stekla psa obgrizla pet oseb. V celjski Pasteurjev zavod je bilo oddanih 5 oseb, katere sta obgrizla dne 12. t. m. dva stekla psa.

Obstrelil je na lovu posestniški sin Franc Debeljak v Dvorski vasi pri Ribnici na Kranjskem 18letnega delavca Franca Škulj.

Skoraj bi se bil pogodil v srce. Čevljarski vajenec Ivan Krhlín iz Št. Jer-

neja na Dolenjskem je rezal z ostrim nožem rob podplotov pri čevlju. Oster nož mu je zdrsnil in vajenec se je zadel z rezilom v prsa in bi bila ostrina pogodila srce, da se ni odbila ob rebrni kosti.

Graničarji napadeni od vinjene družbe. Kaplar graničarske čete Milivoj Vukovič in še dva graničarja so se vračali skozi Ocinje ob avstrijski meji v Prekmurju. Graničarji so šli pogledat v tamšnjo krčmo, iz katere je odmevalo vpitje. Po vstopu v gostilno je dobil redov Mladenovič literско steklenico v prsa, kaplarju Vukoviču pa je nekdo zasadil nož v prsa. Graničarje je otela le še pripravljenost pušk. Težko ranjenega kaplarja so prepeljali v bolnico v Mursko Soboto.

Notar Kogej Jak., Maribor, je pričel uradovati; med začasnim dopustom ga namestuje gospod notar dr. Ivo Šorli, Aleksandrova cesta 14. 109

Menjalnica žita Dragotin Kopic, Maribor, Aleksandrova cesta 77 je od Priv. Akc. društva pooblaščen za nakup monopolne pšenice. Istotam se menjava vsaka druga vrsta zrnja in olja po starem.

Nihče ni primoran kupiti v »Tekstilnem bazarju«, Maribor, Vetrinjska ulica 5. Vsak si pa lahko ogleda blago, ker je res lepo in poceni. Svileni robci, žamet, hlačevina, sukno, nogavice, raznovrstno perilo ter velika izbira venčkov in šopkov za neveste. Postrežba točna in brez vsiljivosti. 108

Ogrožena lepota uide nevarnosti škodljivih učinkov solca, vetra, vlage in starosti samo z dnevnim nego medicinsko učinkujočih obrambnih sredstev, kot so: Fellerjeva Elsa-pomada za zaščito lica in kože ter Fellerjeva Elsa-pomada za rast las. Skozi 35 let preizkušene. Za vnaprej poslanih 40 Din se dobi 2 lončka brez daljnih stroškov v Elsafluid-tovarni Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341, Savska ban.

Obrtniki, ali poznate obrtni zakon? Vsak obrtnik mora vedeti, kake pravice in kake dolžnosti ima glede svojega obrta. Sedaj je izšel novi obrtni zakon. Dobite ga v prodajalni Tiskarne sv. Cirila v Mariboru po Din 20.— in poština. Naročujte ga, ker je zaloga majhna!

Če imate vsaj malo več denarja, da si lahko kupiš več knjig, tedaj ti priporočamo roman v treh knjigah: Winnetou. Tega boš bral kar naprej, tako je zanimiv! Vse tri knjige obsegajo 12 zvezkov po Din 13.— Vezana knjiga stane vsaka po Din 65.—, celo platno Din 70.— in z barvano sliko na prednji strani po Din 75.— Knjižnice in čitalnice ne bodo imele za to zimo lepše knjige kakor je Winnetou. Naj poizkusijo, bodo videli, kako je bodo ljudje radi brali! Zato naj vsa društva, ki še niso te knjige naročila, brž pišejo po njo, sedaj je že na razpolago. Člani društev zahtevajte v svojih knjižnicah roman Winnetou! Knjiga se naroča pri Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Kmetiskim gospodarjem in gospodinjam toplo priporočamo koledar, ki je izšel res za nje. Za gospodarje je Kmetiski koledar, za gospodinjke pa Gospodinjski koledar. Vsak stane a poštino vred samo 10 Din. Najceneje je za vas, da pošljete znamke v pismu naprej z naročilom Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

»Šumi, šumi, Drava...« — črtice iz zgodovine Maribora, mariborske okolice in Pohorja. Ta snopič je svojčas izšel kot 13. zvezek Čirilove knjižnice, pa je bil kmalu razprodan. Sedanji snopič ima nekaj novih črtic a Pohorja. Knjiga stane samo 5 Din (a poštino 6 Din). Pri naročilu pošljite znamke! Naroča se pri Tiskarni Sv. Cirila v Mariboru.

Tisočaki dobro naloženi v »Tekstilnem bazarju«, ugoden nakup raznovrstnih ostankov platna, sukna, barhenta, hlačevine svile itd.

★

Smrt šentlenarškega g. dekana.

Dne 16. jnuarja je zatisnil oči po dolgotrajni bolezni g. konz. svetnik, dekan in župnik v Št. Lenartu v Slov. goricah, Jožef Janžekovič v starosti 64 let. Rajni se je rodil dne 28. 2. 1868 na Polenšaku in je bil posvečen v mašnika leta 1894. Kaplanoval je pri Sv. Barbari v Halozah, v Št. Petru pri Radgoni in pri Sv. Križu pri Slatini. L. 1905 je prevzel župnijo v Št. Lenartu, kjer je postal l. 1920 dekanijski upravitelj in leta 1927 pa dekan. Za svoje duhovniške zasluge je bil imenovan l. 1923 za duhovnega in leta 1930 za konzistorijalnega svetnika.

Blagopokojni je bil že kot kaplan povsod nad vse priljubljena duhovniška duša. Kot župnik in dekan pa je bil v Slovenskih goricah v narodnem oziru vodilna osebnost, kojega besedo sta poslušnili kmet in inteligent. Odlikoval se je po izredni gostoljubnosti in bo ostal v hvaležnem in v častnem spominu pri vseh, ki so poznali njegovo blago dušo in bili deležni njegovega gostoljubja!

★

Vedrilni križi.

V zadnjih desetletjih so bili videti v Sloveniji tu in tam še takozvani »vedrilni križi«, kateri nam pričajo, kako človekoljubni in za blagor svojega bližnjega zavzeti so bili naši davni predniki, kajti stavb tako izrecno srčne kulture še nismo nikjer drugod v srednji in južni Evropi zasledili, če jih seveda nismo prezrli.

Opis vedrilnega križa.

V naslednjem hočemo zabeležiti vse ono o teh nedavnih stavbah, kar smo o njih še sami ugotovili ali pa zvedeli od drugih.

Take stavbe, ki so bile nekdaž poleg našega koruznjaka in kozolca tudi vse-skozi neka gradbena posebnost slovenskega kmeta, so združile obenem dvojni namen: verski in varstveni. — Na široko zidani, navadno štirioglati sohi je bila postavljena visoka streha z ne-razmerno velikim kapom ali podstrešjem, tako, da si je moral vsakdo tolmačiti to kričeče nerazmerje kot izrodek kmečke neokusnosti, dokler mu pravi namen te zgradbe ni bil znan. Ob stenah sohe so bile ali slike raznih svetnikov, tu in tam tudi razpelo ali kip Matere božje v primernih izdolbinah. Na vrhu strehe je bil vedno velik železni navadni ali tudi papežev križ.

Namen vedrilnega križa.

Namen te stavbe je bil, da se postavijo poljski delavci kakor popotniki pod to streho, ako jih zasači dež, toča ali hudourje pri delu na polju ali na cesti daleč od hiš, da lahko tam vedrijo. Da pa v križ sam ne vdari strela, kedaj je tam polno vedrilcev, to naj zabranijo križ in posvečene podobe. Umestno bi

bilo, celo tukaj ugotoviti, da li ni drog, na katerem je bil prikovan železen križ, segal tudi skozi soho do podtalnih vod in tako služil kot strelovod. Časoslovno je ta domneva popolnoma upravičena, ker so take varnostne pripomočke poznali že tudi stari Egipčani in Hebrejci, o času vznika »vedrilnih križev« pa sploh nimamo pojma.

Seveda so izgubile take udobnostne stavbe v novejši dobi svoj prvoten smoter. Stalnih peš — potnikov danes ni več. Novo izučeni rokodelci ne hodijo več v tuje dežele »po valjcu«, da si ogledajo, kako se njihova obrt izvršuje, drugod, in živinski sejmar ali delavec na polju si vzame za vsak slučaj dežnik seboj.

Kolikor se spominjam iz prvih let ljudske šole, so stali taki križi ob križiščih cest in na mestih, kjer se je združilo več občinskih mej daleč od kake hiše ali vasi. Videl sem take še nekje blizu Cirkovca, Poljčan, Rogatca, toda danes jih ni več videti; dotične občine so jih pustile najbrž propasti. — Dvomim tudi, da li še kdo danes živečih ve, da so te križe nazivali kot »vedrilne« in nisem v svojem življenju samo menda več kot dva do trikrat čul na lastno uho tega označevanja.

Vedrilni križ pri Framu.

K sreči se nam je pa ohranil en tak »vedrilni križ« velečastite starosti in v prvotnem stanju, ker ga je najbrž kako podedovano pobožno izročilo negovalo vestno do dandanes. — Ta stoji ob križišču državne ceste Maribor—Slov. Bistrica in okrajne Rače—Fram v severozahodnem kotu, in sem ugotovil na njem naslednje mere: zidan steber (soha) je 2.60 m visok in na vsaki strani 2.20 m širok; streha je čez 3 m visoka in podstrešje (kap) štrli na vsako stran 0.92 m ven. Streha je krita s pohorskim skrilnatim kamenjem, s katerim so krite tudi vse starejše cerkve na Pohorju. Na stavbi vidimo še letnico »1568«, toda ne vemo pri tem, da li je to leto zgradbe ali pa že leto kaknega izdatnejšega popravila.

Da si pa bralec to značilno domačo stavbeno redkost lahko lažje predstavi, smo jo dali posneti; žal, da je vrhni križ presegel ploščo, tako da ni razviden na sliki. Vsekakor nam pa slika dokaže, da najde pod tem podstrešjem lahko zavetje 20 oseb, ne da bi bile premočene, seveda če ne dežuje preveč na hlip.

Kako hitro pa pridejo take narodopisne znamenitosti iz ljudskega spomina posebno v novejši, vseskozi površni dobi in vihravi kulturni dobi, sem prepričevalno ugotovil posebno pri tem križu. Koliko sem imel priložnosti povpraševati starejše ljudi v Framu in okolici, mi nihče ni vedel več povedati niti kako se imenuje ta čuden križ, niti kak namen ima. Da tega res nihče ne ve, zato je dokaz na sliki sami. Napravili so tu še posebno ograjo okoli križa, katera menda naj zabrani ravno to, zakaj naj služi križ. Čimprejšnjo odstranitev tega plota zahteva zdrav razum.

Posebno značilno pri vsem je še to. Vprašal sem starčka, da li je kedaj vedril pod tem križem? Priznal je, da ž nekajkrat. Na vprašanje pa, kaj si

PRI GIHTOVH NAPADH V SKLEPIH
izločuje se grčasta usedlina z zdravljenjem s Pistyanskim blatom pri hiši. Gotova kompres »Gama in naravna blatna kocka »Pi. Qa.« se dobi pri drogeriji Gregorič, Ljubljana, Prešernova 5.

je mislil pri tem, zakaj ima ta križ tako nenavadno potratno podstrešje, je rekel: »Nič. Imeli so pač takrat, kakor danes, lesa na izobilje!«

Tako ginevajo drug za drugim znamenitejši drobci našega jezikovnega zaklada in tako se rušijo dan za dnem dalje dokazi naše nekdanje znamenite regionalne kulture, ki jih nihče ne reši in raje prepusti, da jih novodobni »napredek« za vselej — potepta.

★

Cene živini.

Ko smo zadnjič objavili, da cene živini rastejo, je tudi izginila najnižja cena mesa, ki se je prodajalo že po 4 Din kg. Sedaj je cena že po 6, 8 in več. Banska uprava je sicer zadnjič določila, koliko največ smejo mesarji zaslužiti, ni pa določila najnižje meje za ceno, za katero naj mesarji kupujejo živino. Ceno kruhu, ki se v zelo malem obsegu peče iz slovenske moke, je določila. Zato moramo kmetje sami določiti najnižjo ceno živini. Držimo se cen, kakor jih kaže sejmsko poročilo iz Belovara: Biki 4—5.50, pitani voli po 5—7, krave od 3—4.50, teleta 5—6.50.

Kdor daje živino pod to ceno, uniči sebe in ves kmetijski stan!

Ako tovarnar ne izhaja, zviša ceno svojemu izdelku in konsumenti ga kupujejo, nihče nič ne reče. Kmet sedaj tudi ne izhaja, zakaj ne bi zvišal cene živini, ki je itak prepoceni. Vsi mestni stanovi pripoznavajo, da je kmet največji revež in da mu je treba pomagati, zato ne bo odpora proti zvišanju cen živini.

Čudimo se, da Kmetijska družba v Ljubljani, ki pravi, da je zastopnica kmetijskega stanu, še do danes ni povzdignila svojega glasu za ureditev cen živini! To, kar zahtevamo za našega kmeta, je tudi rešitev države, naš kmet je itak tako vesten davkoplačevalec, da bo vse na davkarijo nesel, kar bo za živino dobil.

Ponovno torej pozivamo kmete: Ne uničujte samega sebe! Ne dajate živine pod vsako ceno! Oblasti in strokovne organizacije pa pozivamo, da uredijo najnižjo ceno živine!

Tudi kmetje ne gremo živi v grob, pa tudi s svoje zemlje ne, zato so ti naši pozivi — klic ob dvanajsti uri!

Popravek. Sejem dne 7. tega meseca, kjer so kmetje sami dvignili cene živini za 2 Din pri kg žive teže, se je vrtil v Belovaru in ne v Beogradu, kakor je pomotoma tiskarski škrat objavil.

Za gospodarje na Dravskem polju!
Čas je, da se začnete tudi sami oboroževati proti krizi, ki vlada danes. Dajanje so enako visoke, ponekod še višje, vaši pridelki pa stalno padajo v celinah. V Cirkovcah so ustanovili vnovčevalnico krompirja s sedežem v Račah. Ta zadruga je pripomogla, da prodajate krompir po 1 Din in po 1.25 Din, sicer bi ga še po 50 par težko prodali. Hočejo pač pri tej trgovini zaslužiti razni mešetarji in prekupčevalci. Ta zadruga si je na zadnji odborovi seji nadelala nalogo, da pojde tekom zime po vsem Dravskem polju in vasi do vasi in združila v sebi vse kmete, ki si želijo izhoda iz velike stiske. Ponekod so že odborniki nabrali precej članov (Št. Janž, Sv. Marjeta). Kmetje, izrabite to priliko, da se združite, ker le v organizaciji je moč in rešitev!

★

Potujoča poljedelska razstava in šola.

Že več nego šest mesecev se pripravlja potujoča poljedelska razstava in šola, ki se sestavi v 22 železniških vagonih. Na tej razstavi bo po programu zastopano tudi gozdarstvo. Razstava bo poučnega značaja za čim širše kroge kmetovalcev. Iz Beograda odide vlak s razstavo začetkom meseca februarja tega leta. Obstal bo na vsaki postaji tako, da bo tekom dveh let obvozil vse postaje naše države. Da bi bilo gospodarstvo na tej razstavi dostojno zastopano, pozivlja Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na željo ministarstva za šume in rudnike vse obrtnike in industrijce, kateri se bavijo z obdelovanjem lesa v katerikoli obliki, da pošljejo za to razstavo posamezne svoje izdelke. Ako se pravilno razlaga namen razstave, se more lahko določiti, kaj je treba na izložbi pokazati našemu kmetovalcu. Za vzgled predmetov, ki naj bi se razstavili, navaja ministarstvo lesne sortimente domače hišne obrtnosti, n. pr. kuhinjska posoda, vretena, preslice, držaji, korita, leseno ogelje itd., kakor tudi vse ostale predmete, katere potrebuje kmetovalec v svojem gospodarstvu. Med te spadajo tudi pasti, razne priprave za sekanje drevja in obdelovanje lesa, dalje slike, načrti, kartogrami, modeli in albumi, nanašajoči se na poslovanje posameznih podjetij, posebno pa gozdarstva v obče. Obrtniki in podjetniki, ki se bavijo s predelovanjem lesa, so zainteresirani na lesu, kako se vzgaja ljudstvo glede gojenja gozda in njegovega izkoriščanja, kajti v kolikor je narod v tem pogledu boljše vzgojen, tem več bomo imeli lepih in dobro ohranjenih gozdov, kar bo tudi obrtnikom in podjetnikom omogočevalo uspešnejše poslovanje. Končno se ne sme prezeti tudi neposredne koristi, katero daje razstava kot reklamno sredstvo, ker bodo razstavo posečali poleg kmetovalcev tudi mestni prebivalci — trgovci. Obrtniki in podjetniki, ki žele razstaviti svoje izdelke na tej potujoči razstavi, naj za razstavo namenjene predmete pošljejo do konca januarja 1932 na naslov: Upravi Topličarskega parka (za Pokretno poljoprivredno izložbo i školu) v Beogradu. Za razstavo namenjeni materijali se mora poslati tudi pozneje, ker se bodo, kakor bo dohajal, pošiljal tja, kjer se bo razstava v določenem času nahajala.

★